

NOTTEBOHM

ACTUEEL uitgave September 2021

Inhoud

In de kijker	2
Bewonersnieuws	3
Dankwoord overlijden Monique Van de Maelen – Van Eesbeeck	4
AANDACHT.....	4
Stafke heeft voor u gelezen.....	5
Het Leven Zoals het is Te Nottebohm: Team Wonen & Leven.....	6
Gedichtenhoek.....	8
Zeemansverhalen door Sparks.....	10
Intussen in De Meander.....	12
Augustus in beeld.....	13
In de buurt.....	18
De geschiedenis van de buurt door Alex Elaut	19
Activiteitenkalender.....	36

In de kijker

Vrijdag 10 september : concert Danubian Express

Kom genieten om 15u00 van Roemeense en Bulgaarse folk in Café Biart. In de gedrukte versie werd dit concert nog aangekondigd als Blue Mockingbirds jazzconcert maar gezien de gewijzigde muzikantenbezetting werd de inhoud van het programma gewijzigd.

Donderdag 23 september : Farm on Wheels

Farm On Wheels is de eerste rijdende kinderboerderij in België. Ze komen op bezoek met verschillende soorten dieren (konijnen, kippen, geitjes, ...)

Vrijdag marktbezoek

3 september : 1AB

17 september : 2B

24 september : gelijkvloers

**Ben je als buurtbewoner ,
vrijwilliger of familielid geïnteresseerd om mee te helpen de
bewoners naar de markt te begeleiden?**

**Neem gerust contact op met Team wonen
en leven 03/259.18.55 of
animatie@nottebohm.be**

Bewonersnieuws

We verwelkomen :

Mevrouw Van Andel Enink K13

We vieren de verjaardag van:

09/09 Mevr. Schiettekatte Astrid

11/09 Mevr. De Cleyn Leonie

13/09 Dhr. Palmaers Marcel

17/09 Mevr. Verbruggen Madeleine

22/09 Mevr. Gorrens Maria

We namen afscheid van :

Mevr. De Bruycker Martha is hier overleden op maandag 30 augustus 2021

Zij woonde hier sinds 21 maart 2018 in de leefgroep van 1AB samen met haar echtgenoot René Van Dessel. Zij is 95 jaar geworden.

Onze gedachten gaan uit naar de echtgenote, familie , vrienden en kennissen van Martje en wensen en heel veel sterkte toe in deze moeilijke tijd.

Dankwoord overlijden Monique Van de Maelen – Van Eesbeek

"Dank U aan de talrijke medebewoners die ons bij de gelegenheid van het overlijden van mijn echtgenote hun medelijden (cum-dolere in het latijn) hebben betuigd.-Dank U -Merci-Thank you- William van Eesbeek en zijn zonen

AANDACHT

Kapster Inge is gesloten op :

Maandag 20 september

Maandag 27 september

Kapster Shakila zal op maandag indien gewenst de wekelijkse afspraken overnemen.

Oproep Bridge

Bewoners / vrijwilligers gezocht die op donderdagnamiddag willen meespelen in Café biart.

Ongelooflijk, maar Wally

Op 6 februari 2016 overleed in Zelzate Eduard René Van De Walle, beter bekend als de charmezanger Eddy Wally. Eén van zijn grote hits was 'Ik spring uit een vliegmachien' en daaraan is een zeer speciaal verhaal verbonden. Nest Adriaenssen (van De Strangers) vertelde het ons en het is absoluut een verhaal dat ik de lezer niet mag onthouden. Het is ongelooflijk, maar Wally.

Het gebeurde dus in 1987. Tijdens een redactievergadering van (het ondertussen ter ziele gegane) weekblad *Zondag Nieuws* weet journalist Hubert Hermans zijn hoofdredactrice ervan te overtuigen een stunt te wagen met Eddy Wally, op dat ogenblik 55 jaar. Eddy Wally had Plat Tangoke opgenomen met De Strangers en Hubert Hermans wist dat Nest Adriaenssen van De Strangers aan parachutespringen deed, vandaar het idee Eddy te vragen een parachutesprong te wagen. Het is natuurlijk geen kleine uitdaging op een hoogte van 2700 meter uit een vliegtuigje te duikelen, langer dan een halve minuut te vallen met een snelheid van 220 km/u en na het openen van de parachute minutenlang te manoeuvreren naar het landingsstipje.

'Ik doe het', zegt Eddy Wally zonder nadenken en tot grote verbazing van 'iedereen'. Hubert Hermans neemt contact op met Nest Adriaenssen en vrijwel meteen wordt een scenario geschreven waarbij de charmezanger inderdaad een duosprong kan maken, vastgekoppeld aan tandemmaster Henri Bel. Nest spreekt af met Eddy Wally op een zondag, afspraak om 11 uur in de voormiddag bij het benzinstation vóór de ingang van de Waaslandtunnel in Antwerpen.

'Je kan niet missen, Eddy', deelt Nest mee, 'ik zal er met mijn rode Nissan klaarstaan en dan rijden we met één wagen samen naar Schaffen, waar de duosprong zal plaatsvinden.'

De afspraak - Vanaf half 11 staat Nest te wachten bij het afgesproken benzinstation. Eddy Wally rijdt echter - zonder dat Nest hem gezien heeft - door de Waaslandtunnel en stopt bij het benzinstation na de

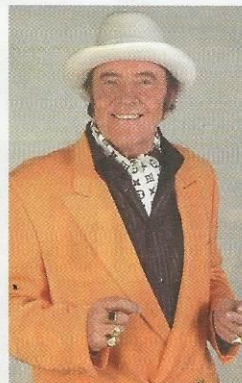
tunnel. Hij stapt uit, met een rood jasje aan en een rood 'klakske' op. Om zeker te zijn dat Nest hem zal herkennen, gaat hij in het midden "in" de Waaslandtunnel staan. Hij heeft onthouden dat Nest met een rode auto rijdt en Eddy Wally maar wuiven naar elke rode wagen, die door de Konijnenpijp rijdt ... en dat zijn er veel ...

Wanneer de bewoners van de hoge buildings bij de Waaslandtunnel in de gaten krijgen dat er, waarschijnlijk een halve gare, gevaarlijk staat te doen bij de uitrit van de Waaslandtunnel, bellen zij bezorgd de politie. Die komt meteen met gierende banden toegesnel. Zij pakken Eddy Wally bij de kraag, in de vaste overtuiging de man te beschermen tegen zichzelf. 'Wat doede gaa hier, zeg?', vraagt een van de agenten. 'Ik heb hier een afspraak', zegt Eddy Wally. 'Hier oep dees pleuts?' 'Ja, meneer agent, ik heb hier afgesproken met de Nest van De Strangers'.

'Wie zaade gaa dan wel, manneke?' 'Ik ben Eddy Wally en ik moet samen met Nest gaan valschermspringen.' 'Iederien kan zegge dattem Eddy Wally is', zegt de flik van dienst, want de Antwerpse pakkemannen hebben al andere Napoleons en Tarzans in hun combi gehad. Zij fronsen de wenkbrauwen en vragen zijn identiteitskaart. Daarop staat natuurlijk zijn echte naam (Eduard Van De Walle) en niet zijn artiestennaam. 'Zaade gaa wel Eddy Wally?', vragen de agenten. 'Natuurlijk', zegt Eddy.

'Bewaast da dan is', dringen de agenten aan.

Onmiddellijk begint Eddy luidkeels als een volleerd lid van de groep De Strangers te zingen: "Baa de Raakswacht". Wanneer de charmezanger merkt dat hij de agenten hiermee niet overtuigt, zet hij zijn monsterhit "Chérie" in zoals alleen de echte Eddy Wally dit kan vertolken. De agenten geven zich, niet zonder een onbedaarlijke lachbui, gewonnen. Ze zetten de charmezanger in hun combi en rijden ermee naar het sportvliegveld van Hoevenen. Vanaf daar willen ze naar Schaffen bellen en het verhaal natrekken. Het was natuurlijk nog in het gsm-loze tijdperk.

Ondertussen is Nest Adriaenssen - die zoals afgesproken heel die tijd bij de ingang van de Waaslandtunnel heeft staan wachten - naar Schaffen vertrokken via de Kennedytunnel. Hij is dan ook zeer verbaasd in Schaffen telefoon te krijgen uit Hoevenen. Of daar een zekere Nest

van De Strangers is? En of die iemand als Eddy Wally verwacht om samen te gaan valschermspringen? Nest springt onmiddellijk in zijn auto en gaat Eddy ophalen, zodat er verder geen misverstanden meer mogelijk zijn.

Wil je weten hoe het Eddy Wally verging tijdens zijn parachutesprong? Lees het vervolg van het verhaal in De Passant van volgende maand!

S. Stafke

Het Leven Zoals het is Te Nottebohm: Team Wonen & Leven

Deze nieuwe rubriek zal in teken staan van “een dag uit” een medewerker/bewoner van Nottebohm. Op deze manier krijgt iedereen een unieke inkijk in het reizen en zeilen van ons WZC.

Vandaag 15/08/2021 neem ik, Yasmin ,
u mee in een dag het leven van Team Wonen & Leven.

Zoals u waarschijnlijk weet is 15 augustus ‘Moederkesdag’ ofwel Onze Lieve Vrouw Hemelvaart. Op deze dag worden alle mama’s in Antwerpen voornamelijk in de bloemetjes gezet. Als team wonen en leven hadden we deze dag uitgekozen om ons jaarlijkse Zomerfeest te organiseren. Deze feestelijkheden gaan gepaard met lekker eten , cava en ambiance met muziek.

We starten onze dag om 9u in de nieuwe bureau Wonen en Leven. Ik heb net vakantie gehad , dus ik moest er even aan wennen waar we nu gestationeerd zijn.

Leuk weerziens van de collega’s en meteen vliegen we erin met de gebruikelijke briefing wat net allemaal moet gebeuren. Dit is niet mijn eerste zomerfeest dus ik weet wel ongeveer hoe alles teweerk gaat, maar het is altijd fijn om samen te overlopen wie wat net doet. We hebben dit jaar ook enkele nieuwe leden in ons team dus is het altijd een beetje zoeken hoe de samenwerking verloopt.

Tussen 9 en 11u dekken we de tafels , versieren we alles in thema en zorgen dat alles klaar staat om het zomerfeest van start te laten gaan. De tafels en tenten waren de vrijdag voordien al uitgestald door mijn collega’s Freya, Inge, An-Sofie en vrijwilliger Jos. Er zijn vandaag heel wat vrijwilligers aanwezig die ons helpen alles in goede banen te leiden. Denise, Sylvia, Monique, Elien en haar ouders, Patrick en Christine, Jos, Guido en Marie , Bertie en Melissa vormden samen met ons een hecht team. Zelfs onze nieuwe directrice Monica was van de partij. Zonder al die hulp is er geen zomerfeest , het was een fantastische samenwerking !

Om 11u - 11u30 nodigen we de bewoners uit om aan tafel te komen en helpen we hen om piekfijn het feest te betreden. De laatste toetsen aan hun outfit , de juiste jas of schoenen en natuurlijk geen bescherming tegen de zon vergeten want het wordt een warme dag vol zonneschijn. Zonnebril , zonnehoed, zonnecrème , ... kortom alles was voorzien.

Ondertussen is het frituur , dat we elk jaar voorzien uitgekraamd en komt de geur van verse frietjes ons tegemoet wanneer we de laatste bewoners aan tafel

helpen. Iedereen heeft er zin in en we klinken samen op een mooie editie met de aperitief. Cava of fruitsap of liever iets anders ?

Iedereen wordt geholpen door de aanwezigen wat ze graag willen eten : frietjes met een kipcorn en mayonaise , of liever met tartaar en een kaaskroket?
Alles is mogelijk en te verkiezen om de menukaarten op tafel.

Wanneer iedereen bediend en geholpen is mogen uiteraard ook de medewerkers en vrijwilligers aansluiten voor een frietje.
Alles verloopt vlot en iedereen helpt waar nodig.

Achter de frietjes is ook de familie uitgenodigd voor het aansluitende concert en dessertassortiment ijscrème van onze privé ijskar van Bart van de technische dienst. Zijn ijs wordt regelmatig voorzien in de zomer en het is echt super lekker. Dit maal serveert Yousef het ijs en je kan kiezen tussen verschillende smaken : mango , chocolade , stracciatella , vanille , ...

Ook de muziek was dit jaar top door Raf Stroobants en Herman Dils die samen Bal Mystic Chansons vormen. Zij brachten Franse chansons van op de bovenste plank. Iedereen genoot van het muzikale duo in combinatie met het mooie zomerweer en het fijne gezelschap.

Het was een dag om niet snel te vergeten. Iedereen bedankte ons voor de geweldige organisatie. Het deed iedereen enorm deugd om eindelijk te genieten na een moeilijk jaar door corona.

Na het feest hebben we samen met alle aanwezige helpers opgeruimd, afgebroken en opgeborgen . Het is nog nooit zo snel vooruit gegaan als dit jaar.

Dit getuigd van een hecht team en een goede samenwerking tussen alle aanwezigen.

Ik wil hierbij nog even alle vrijwilligers bedanken die het mogelijk hebben gemaakt dit feest te organiseren en mijn collega's waar ik steeds op kan rekenen.
Ook krijgt onze kersverse directrice Monica een grote dank u wel.

Ook wil ik de bewoners bedanken en de familie om aanwezig te zijn en mee te helpen aan het uitkomen van een fantastische editie van het zomerfeest 2021.

Wat kijk ik uit naar het volgende festijn 😊

Groetjes , Yasmin (team wonen en leven)

Gedichtenhoek

Geluk is ...

Geluk is niet te koop en toch wil je veel betalen om gelukkig te lijken.

Wie zich gelukkig voelt met het geluk van anderen, bezit een rijkdom zonder grenzen.

Geluk is een goede gezondheid en een slecht geheugen.

Het geluk vermenigvuldigt zich slechts wanneer je het met iemand deelt.

Geluk is niet afhankelijk van dingen buiten ons, maar van de manier waarop wij die zien.

Als het ongeluk in een klein hoekje zit , zit geluk dan in de rest?

Geluk is wanneer datgene wat je denkt , wat je zegt en wat je doet in harmonie zijn.

Het geheim van geluk ligt niet in doen wat je graag doet, maar plezier hebben in wat je moet doen.

Geluk is de kracht de dingen te laten zijn zoals ze zijn.

Het geluk bestaat daaruit dat men met zijn ongeluk tevreden is.

Wie geen plezier vindt in eenzaamheid zal niet van de vrijheid houden.

Hoe gelukkiger men is , hoe minder aandacht men aan zijn geluk besteedt.

Misschien is er geen gevoel dat groter geluk geeft dan dat men voor andere mensen iets kan betekenen.

Loop niet te hard, het geluk loopt dikwijls achter je.

Het geluk in uw leven hangt af van de aard uwer gedachten.

Het geluk is als de zon, je mag er niet met open ogen naar kijken.

Hoe bitter is het in het geluk te kijken door de ogen van een ander.

Geluk is een seconde die eeuwigheid wil zijn.

Het ware geluk bestaat slechts in de illusies die men zich daarover maakt.

Het geluk is gemaakt van heel veel droom en een beetje werkelijkheid.

Om gelukkig te leven moet je in oorlog leven met je passies en in vrede met de passies van anderen.

Geluk is geheel afhankelijk van onszelf.

- Palmaers Marcel -

Schenk mij de kalmte om
te aanvaarden wat ik niet kan veranderen

De moed om te veranderen
wat ik wel kan veranderen

En de wijsheid om
het verschil hiertussen te zien.

Geschreven door Thomas van Aquino

- Ingezonden door Palmaers Marcel -

Schrijft of leest u ook graag gedichten en wilt u deze delen met anderen?
Contacteer dan iemand van Team wonen en leven animatie@nottebohm.be

Zeemansverhalen door Sparks

De CO² cyclus.

In de eind jaren 60 kreeg mijn bedrijf een contract met de boormaatschappij Penrod Drilling Company uit Dallas, Texas om de radiostations op de booreilanden op zee te bemannen en de radio verbindingen te verzorgen, deels via de korte golf of VHF en later via de satelliet verbinding.

Foto van een booreiland van Maersk op zee.

Aan boord was een laboratorium onder leiding van een geoloog die de bemonstering deed van de boorkernen om dat later te rapporteren aan het hoofdkantoor in Dallas.

Door het tijdsverschil (6uur) tussen west Europa en Texas en soms slechte verbindingen zaten we te wachten tot het eindelijk gelukt was om de boorresultaten door te geven.

Om de tijd te doden hadden we soms lange gesprekken over alles en nog wat.

Hieronder een kort verslag en samenvatting van een van onze gesprekken over de CO² in de natuur en het ontstaan van de steenkool, aardgas en olie.

Toen er nog geen dierlijk leven op aarde was, was er een enorme plantengroei, al het land werd ingenomen door bossen, die gevormd konden worden door de enorme hoeveelheid CO²

die aanwezig was en door de plantengroei geabsorbeerd werd en de zuurstof hoeveelheid nam toe, want alle planten bestaan grotendeels uit koolstof (C) dus de zuurstof (O²) komt vrij, die de poort opende voor een andere manier van “ademen” en er ontstonden dieren en vervolgens de mens.

Door grote aardverschuivingen en aardbevingen kwamen grote delen van de plantengroei onder het aardoppervlak en door grote druk samengeperst en er ontstond steenkool, olie en gas.

Als je kijkt wat in de loop der jaren aan steenkool, aardolie, aardgas door mijnbouw uit de grond is gehaald, dan kan je een idee vormen hoeveel CO² in het begin aanwezig was.

Dat zijn miljarden tonnen, die de mijnbouw, olie - en gasboringen produceren en dat gaat elke dag maar door.

Door het verbranden (verbinding koolstof C met zuurstof (O²) van die verkoolde en vergastte plantenresten produceren we dagelijks miljoenen tonnen CO².

Zo is de mens bezig het oorspronkelijke proces terug te draaien, dus je zou eigenlijk kunnen stellen, dat het niet meer om óns draait, maar dat alles een CO² cyclus is.

Dit ter overdenking!

- Sparks+ -

Intussen in De Meander

Woont u nog thuis of in een assistentiewoning?

Wilt u een keer proeven van de sfeer in het dagbestedingscentrum of kennismaken met het gloednieuwe programma? Bekijk dan snel de planning voor juli op de achterzijde van deze flyer en kom eens langs voor een lunch en namiddagactiviteit. Graag minstens één dag vooraf aan te melden via 03/259.18.19.

De lunch bestaat uit soep, hoofdgerecht, dessert en koffie.

De soep wordt geserveerd om 12 uur

De prijs voor lunch met namiddagactiviteit is € 11,15
Wenst u een volledige dag te blijven dan kan dat voor € 19,08 (indien gewenst ontbijt en avondmaal inbegrepen)

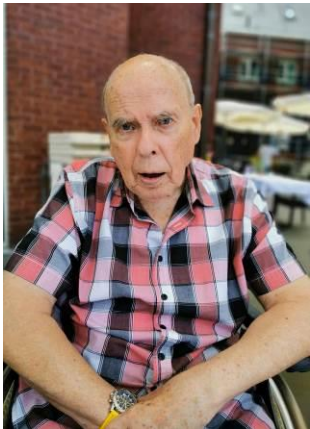
Het team van de meander ontvangt u graag met open armen.

Meer info opvragen of aanmelden kan via 03/259.18.19.

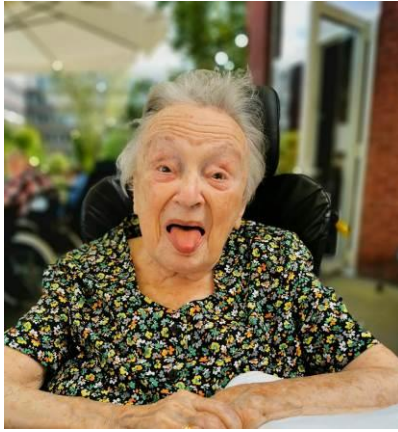

Augustus in beeld

In de buurt

Dit jaar ging de eerste editie van de burenborrel door op 20 augustus 2021.

Na bijna 2 jaar via scherm of op afstand met elkaar contact te houden, deed het post corona goed iedereen terug te zien en ook nieuwe gezichten te mogen verwelkomen. *Bedankt aan alle aanwezigen.*

De volgende burenborrel zal doorgaan op vrijdag 17 september doorgaan om 19u in Café Biart.

Allen welkom !!

Happy
to see you
again

De geschiedenis van de buurt door Alex Elaut

DE KONINKLIJKE HARMONIE BERCHEM -APOLLON

Het muziekleven laat ons niet los. In het archief van de Heemkundige Kring van Berchem zijn nog interessante foto's opgedoken. De Harmonie Apollon heeft op verschillende plaatsen haar oefenlokaal (stamcafé) gehad. Op het kadasterplan van 1809 van Berchem (dat nog altijd zoek is in het Rijksarchief...) wordt voor de afspanning Den Driehoek met tuin (kruispunt-Gen. Lemanstraat- Karel Oomsstraat) als eigenaar De Swert vernoemd. Dit had ik in mijn vorig artikel nog niet vermeld. Mijn vermoeden is dat het zomerlokaal van de Koninklijke Harmonie van Berchem hier in de tuin heeft gestaan. Interessant is ook een plattegrond van Berchem die we hebben kunnen raadplegen. Een enthousiaste inwoner heeft rond 1896 al de straten getekend met daarop de plattegronden van de huizen, fabrieken, tuinen, kastelen enz. Soms zelfs met kamerindeling. Een fragment laten we in deze rubriek zien (foto 37). De kaart kan geraadpleegd worden in het Zoldermuseum (Schaliënhoeve) van de Heemkundige Kring van Berchem. De moeite waard voor een bezoek op zondagnamiddag. Misschien een idee om met de lezers van Hertoghe Actueel een bezoek te brengen. De heropening van het museum zal te lezen zijn op de website van de Heemkundige Kring Berchem.

Foto1: lokaal Apollon op de Grote Steenweg 90 te Berchem in 1909 (te situeren ongeveer over de St-Hubertusstraat). De vereniging heeft hier 7 jaar gehuisvest geweest. Achteraan was ook een zaal voor optredens. Op de foto Jos Wauters- Liberaal schepen van Berchem in het college van 1921- 1925.

Foto2: Harmonie Apollon op de trappen van het Museum Voor Schone Kunsten te Antwerpen.

VAN AL DIE MUZIEK KRIJG JE DORST

Het is u misschien al opgevallen dat het Antwerps muziekleven nauw verbonden is met herbergen en gelagzalen. Een eminent buurtbewoner maakte mij er attent op om eens te kijken naar de brouwerijen die er geweest zijn in een straal van ongeveer 2km rond Park Hertoghe. We moeten nog een beetje in onze buurt blijven. Dit was verrassend. Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw ontstaan er heel wat brouwerijen in Vlaanderen. Voornamelijk familiebedrijven. Het brouwersleven was ook sterk politiek getint. Als in een dorp een katholiek brouwer heerste, kon een liberale tegenstrever niet uitblijven. We gaan dit verder ook zien in ons artikel i.v.m. Berchem. Indien u zich verder wil verdiepen in de Antwerpse biercultuur, kan ik u het boek aanraden: Antwerpen Bierstad (uitgave Pandora). In ons land waren er rond 1900 meer dan 200 000 cafés, één per vijf huizen. Op de bovengenoemde kaart van Berchem heeft de tekenaar ook al de cafés opgetekend met dikwijls hun mooie namen en soms ook de politieke strekking. De moeite om er eens een lijstje van te maken. Van Stille Regen, Worstepan, De Wachtzaal tot Plaisante Hof.

Het aantal brouwerijen in onze omgeving kan je opsplitsen in twee periodes vanaf het tweede gedeelte van de 19de eeuw. Sommigen hebben de twee Wereldoorlogen niet overleefd. Op Antwerps grondgebied tellen we er 9 en op Berchems 4. Hiervan is er nog één productief. Brouwerij De Koninck.

Op Antwerps grondgebied kan je nog de gebouwen gedeeltelijk zien van “brouwerij Tivoli” in de Pyckestraat -Markgravelei en in de Coebergerstraat van “brouwerij De Leeuw”. Voor de geschiedenis van deze brouwerijen verwijs ik naar de inventaris onroerend erfgoed van de voornoemde straten.

Foto 3 Antwerpen Bierstad

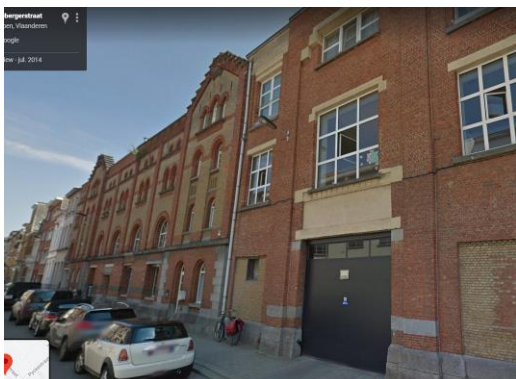

Foto 4 Oude gebouwen brouwerij “De Leeuw” in de Coebergerstraat

BROUWERIJ DE KONINCK

Vroeger werd er verteld dat het bekende Bolleke De Koninck werd gebrouwen in Antwerpen en het beste Bolleke werd gedronken in Berchem. Volgens oud Berchems geloof was er een ondergrondse pijpleiding tussen de brouwerij en het café De Pelgrim aan de overzijde van de straat. Sinds 2015 is Antwerpen met het nieuwe bezoekerscentrum van stadsbrouwerij De Koninck een spectaculaire ‘attractie’ rijker. Gans de beleving ga ik hier nu niet vertellen. Ben je geen bierdrinker. Geen probleem. Er is een bakker, slager, kaaswinkel en zelfs een fietswinkel. Het is de moeite om met vrienden of familie een bezoek te brengen. Jammer dat het eerste stukje Boomgaardstraat niet verkeersluw gemaakt is bij de heraanleg. Op de website van de brouwerij kan je ook de boeiende geschiedenis van het bedrijf lezen. Het logo van de brouwerij die altijd actief geweest is op de grens tussen Antwerpen en Berchem, is een hand. Dit is een verwijzing naar de grenspaal die terug op het kruispunt met de Prins Albertlei staat. Over deze grenspalen zullen we het in een latere rubriek hebben.

Foto 5 Grenspaal “De Hand” met zicht op de Boomgaardstraat.

Foto 6 reclame De Koninck bieren

GEZODEN WORST MET MOSTERD

Onze bekende buur en schrijver uit de Lemméstraat, Willem Elsschot ging graag zijn pintje drinken in het oudste café van Antwerpen, de Quinten Matsys. Bij zijn pintje kreeg Elsschot meestal een stukje gezoden worst met mosterd. Als ik mij niet vergis kon je dit vroeger in café De Pelgrim (over brouwerij De Koninck) in Berchem ook bestellen. Als ik fout zit, laat het mij weten. Je kon er wel “gist” krijgen bij je Bolleke. Sinds 2009 bestaat er een Broederschap

van de Gezoden Worst. Hun streefdoel is deze delicatessse terug op de kaart te brengen. Gezoden (zoden = koken) worst is zeker geen witte beuling. De gezoden worst wordt gevuld met gemalen en gekruid varkensvlees. Het wordt verwarmd in een kruidige bouillon tot 70 graden. Nadien wordt ze bewaard in gelatine. Dit is eigenlijk de bouillon die opstijft. Kan niet slecht zijn met een bruine boterham met mosterd en een Tripel D'Anvers. Een idee voor de volgende burenborrel in café Biart?

Foto 7 Gezoden worst

BIER EN POLITIEK IN BERCHEM

Dankzij een schat aan informatie in het archief van de Heemkundige Kring van Berchem, kunnen we iets meer vertellen over de brouwers van Berchem.

BROUWERIJ L'ETOILE IN DE TERLINCKSTRAAT

Toevallig zag ik op een Tweedehandssite een bierflesje te koop van brouwerij Oscar De Lescluze uit de Terlinckstraat 24-26. De naam van de brouwerij was L' Etoile of De Ster. Oscar De Lescluze was de broer van Monseigneur De Lescluze die een riante hoekwoning met toren liet bouwen op de hoek van de Sint-Hubertusstraat en de Terlinckstraat. Oscar De Lescluze laat een prachtig herenhuis bouwen in de Terlinckstraat met uitgang in de Pieter De Coninckstraat. Van dit domein bestaat nog de ingekleurde presentatietekening van 1888 van architect Rodolph Franck aan de bouwheer. Wat wel uniek is.

De Heemkundige kring heeft ons hiervan een digitale afdruk bezorgd.

Zie foto 8.

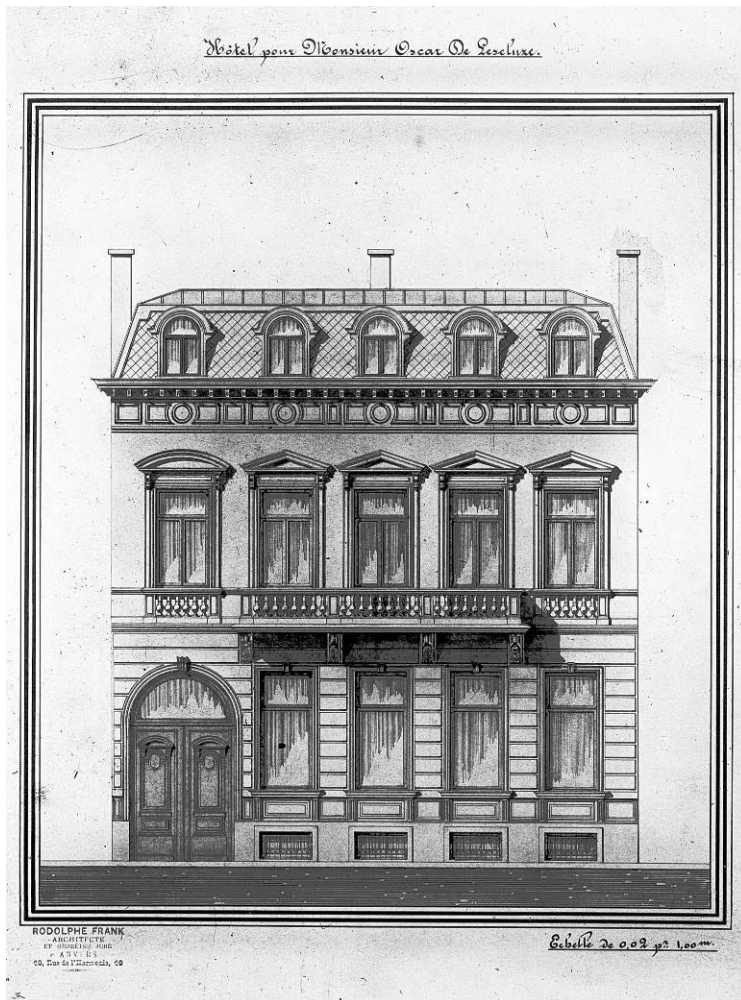

Foto 8 en 9 Presentatietekening 1888 voor woning en tuin Oscar Delescluze- De Swert in de Terlinckstraat

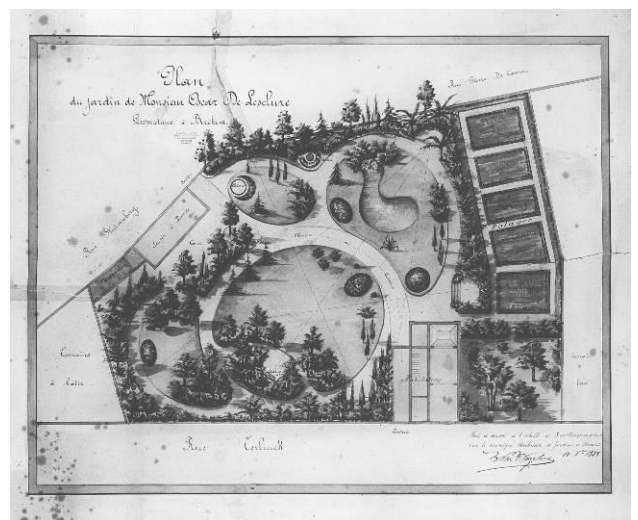

Foto 10 Bierfles brouwerij L' Etoile van vóór WOI

Foto 11 en 12 Reclame brouwerij De L' Escluze

Foto 13 Zicht op brouwerij L' Etoile tijdens Mariahuldiging op het Van Hombeekplein in 1904

Foto14 Gebouw van de brouwerij L' Etoile in de Pieter De Coninckstraat. Momenteel omgebouwd tot luxe loft.

Reeds in 1892 wordt er naast het herenhuis en achteraan in de tuin een stoombrouwerij opgericht. De brouwerij was bekend voor zijn Paters vaatje, gersten bier en witbier. Een foto van 1904 geeft nog een mooi zicht op de brouwerij in de Pieter De Coninckstraat met op de gevel in grote letters de naam van de brouwerij. Het gebouw bestaat nog en is omgebouwd tot een luxe loft na jarenlange leegstand. De herenwoning is afgebroken en een gedeelte van de magazijnen zijn nu autostaanplaatsen in de Terlinckstraat. Oscar De Lescluze was raadslid en schepen (liberaal) in Berchem. Hij was voorzitter van de Belgische brouwersfederatie, alsook van de Antwerpse brouwersvereniging.

Van de Harmonie Apollon in 1906 was hij ook erevoorzitter. Voor Berchem zat hij in het comité voor feestelijkheden. Hij was gehuwd met Léocadie De Swert, dochter van Petrus De Swert. De brouwer Carolus De Swert van Berchem is hoogstwaarschijnlijk haar broer (nagekeken in bevolkingsregister). De familie De Swert hield de herberg het Wit Kruis open op de Grote Steenweg die bekend was als liberaal lokaal.

Oscar De Lescluze overlijdt in 1935 en daarmee valt ook de brouwerij stil. In 1939 werden de installaties ontmanteld. De gebouwen worden een bierdepot voor Caulier en Christal Alken. De gebroeders De Lescluze liggen begraven in St-Kruis-Brugge. Zij waren een gerenommeerd Brugs geslacht. Grootvader Jean Baptist De Lescluze haalde in 1824 de krantenkoppen bij het meebrengen van een Egyptische sarcofaag na zijn handelsexpedities.

Foto 15 Oscar De Lescluze

Foto 16 Mgr. Jules De Lescluze

Foto 17 grafzerk te St-Kruis-Brugge van Oscar De Lescluze -De Swert

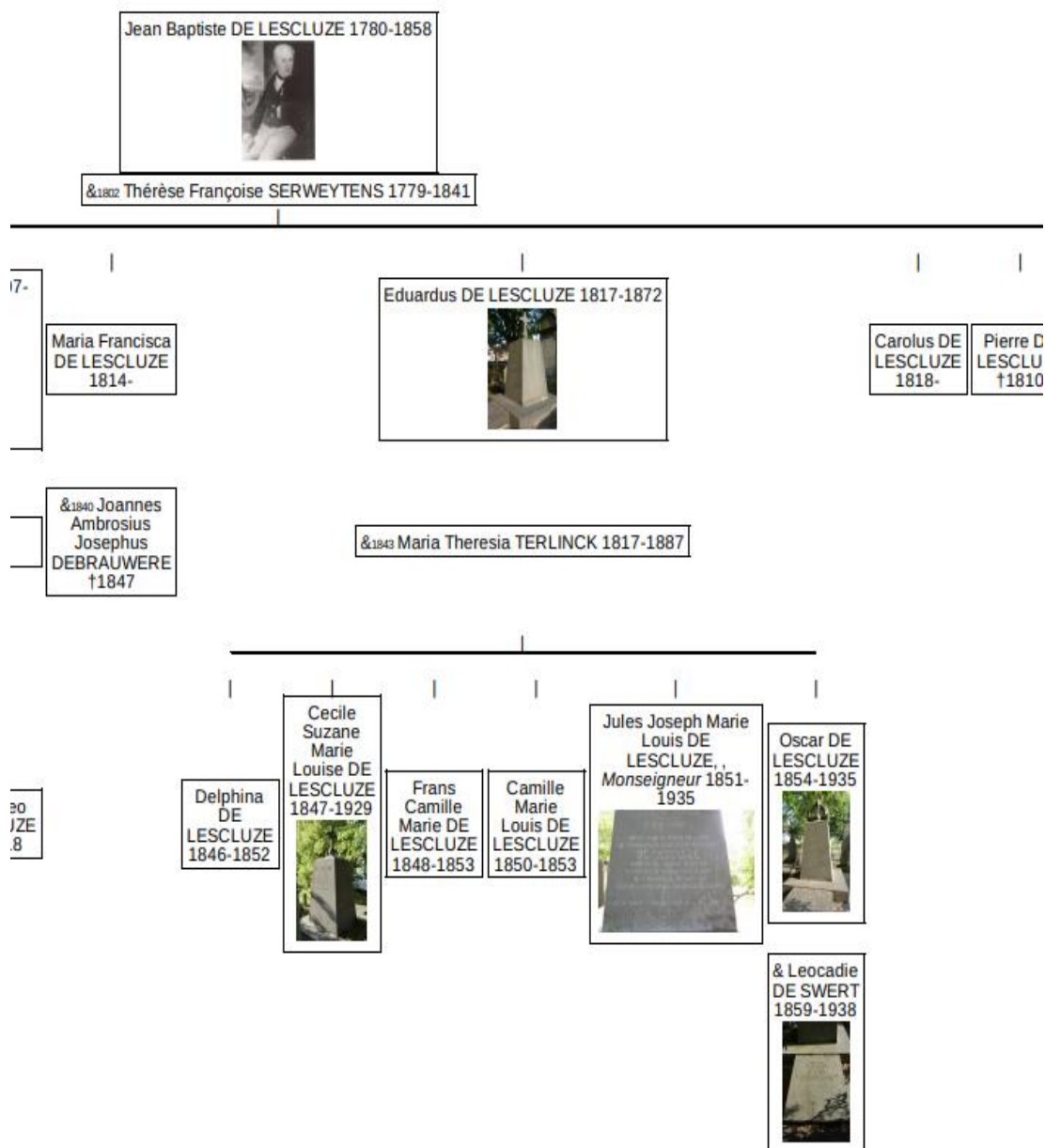

Foto 18 grafzerk te St-Kruis- Brugge van Mgr. Jules De Lescluze

Foto 19 briefhoofd
 Harmonie Apollon uit 1906
 met Oscar De Lescluze als
 voorzitter

Foto 20 stamboom van de familie De Lescluze

VERKIEZINGSPERIKELLEN EN GRAPPEN

Uit Heemtenberg nr 66

Verkiezingen in Berchem gingen er soms woelig aan toe, maar soms ook plezant.

We halen enkele verhalen naar boven. Meestal wel te maken met brouwers en café's.

Voor de verkiezingen van 1907 werden er maandenlang langs weerszijden tussen liberalen en katholieken gepropageerd en naargelang de verkiezingsdag naderde, loeide de strijd heviger op. Er werd veel gebruik gemaakt van karikaturale affiches. De liberalen of "geuzen" zoals ze toen genoemd werden, kwamen liefst voor de pinnen met reuzen van pastoors met goed gevulde buiken, die aan een gespekte tafel zaten. De katholieken of japneuzen daarentegen lieten meer de dingen zien die zij zouden uitvoeren, mochten ze verkozen worden. 's Nachts kwamen de plakploegen mekaar wel eens tegen. Processen verbaal werden niet opgemaakt. Politiekorps bleef liever binnen dan een vuil uniform te krijgen van papsel. In 1907 hadden de katholieken gewonnen met 644 stemmen. Er werd gejuicht en gelachen en gedronken. Jules Michiels, steenhouwer, bijgenaamd "den Trull" had er niet beter op gevonden van op zijn kop zo kaal als een biljartbal het winnende getal 644 te laten schilderen. Zo begaf hij zich, blootshoofds naar het liberaal lokaal " 't Wit Kruis" op de Grote Steenweg. Daar wandelde hij rustig voor het gebouw over en weer en telkens hij vóór een der vensters van het lokaal kwam, boog hij diep het hoofd om het daarop geschilderde getal goed te laten zien. Sommigen grinnikten en andere hadden graag met een gebalde vuist naar buiten gekomen. Uiteindelijk konden ze er goed mee lachen.

BROUWERIJ VAN HOMBEECK

In Berchem hebben we een Van Hombeeckplein en een Van Hombeeckstraat. Dat wil al wat zeggen als je drie burgemeesters hebt geleverd.

Franciscus P.M Van Hombeeck was bijna 22 jaar onafgebroken burgemeester van Berchem. Hij heeft veel betekend voor Berchem. De gemeente veranderde van een plattelandsgemeente naar een stukje voorstad met toch een sterk verenigingsleven. Nijverheid en handel namen sterk toe. Hij was de kleinzoon van de gemeentesecretaris Arnold Van Hombeeck, die nog onder Nederlands Bewind benoemd was. Onder het Belgische Bewind werd hij herbenoemd. De vader van Frans P.M. van Hombeeck was burgemeester van Berchem van 1872-1879. Tussenin had je nog burgemeester Oswald Kramp die burgemeester was van 1879 tot 1884. Het is de vergeten burgemeester. Er is geen monument of straat naar hem genoemd. Men had geen goede herinneringen aan deze man. Na wat woelige verkiezingen wordt Frans (junior) burgemeester van 1885 tot zijn overlijden in 1907. Zijn vader had in 1872 de brouwerij Van Hombeeck gesticht in de Twiststraat (nu Walemstraat) . Het grote woonhuis bevond zich op de Grote Steenweg op de plaats waar nu het St-Jozefrusthuis gebouwd is. De familie van Hombeeck kon door de tuin naar hun brouwerij lopen in de Walemstraat.

De Van Hombeecks waren heel populair in Berchem. Junior was een voorbeeld van wilskracht en moed. Hij werd dikwijls geplaagd door hevige pijnen, gevolg van reuma. Hij had een bolvormig gelaat met nogal uitpuilende ogen waardoor zijn tegenstrevers hem de bijnaam “de Koei” gaven.

Van Hombeeck kon er mee lachen. Tijdens zijn overwinningsdag voor de burgemeesterssjerp liet hij een versierde platte wagen met slingers en groene planten komen . Daarop werd een koe geplaatst en het dorp rond gereden. De fanfare “De Volksvrienden” liep van voor. Mooi voorbeeld van “eigenspot”. En de burgemeester trakteerde in zijn cafés. Zo liet Van Hombeeck herbergen bouwen op de hoek van Victor Jacobslei en de Vredestraat (reclame Van Hombeeckbieren hangt nog op de zijgevel). Ook een hotel - restaurant - café op de hoek van de Doornelei en de Karel Oomsstraat en op de hoek van de Cogels-Osylei en de Uitbreidingstraat. En er zullen er nog wel meer zijn geweest.

Waar nu Albert Heijnparking en -supermarkt in de Walemstraat is, stond tot 1977 nog een magazijn van de brouwerij Van Hombeeck. De brouwerij situeerde zich aan de overzijde van de straat waar nu de voorgevel is van het home St -Jozef. Bij nazicht van de bouwaanvragen van de Walemstraat merkte ik een aanvraag van 1899 op voor een ondergrondse doorgang tussen brouwerij en magazijn. Dus onder de Walemstraat. Heeft er iemand ooit iets van gehoord? Of zit hij nog verborgen onder het wegdek. Volgens de bouwaanvraag was de

loopgang 1.75m hoog en 1.40m breed. Ontwerper was de gemeentearchitect Ch. De Roeck.

De brouwerij leverde verschillende bieren, o.a. Dubbel Gersten, Extra Gersten, Tafelbier, Leuvensch en Witbier. Er was een afdeling voor vaten en één voor flessen. Er waren soms 40 man aan het werk en ze konden een tiental paarden inspannen voor de leveringen. Voor in de buurt was er “ne triporteur” (hoogstwaarschijnlijk gemaakt bij Van der Spiegel in de Gen. Lemanstraat) en een stootkar. Op 14 maart 1937 werd er gestopt met brouwen en werden de ketels afgebroken. Nog tot 1951 bleef de bottelarij in werking. Artois en Chasse-Royale leverden de bieren. Een export van Van Hombeek was eigenlijk...Stella.

Foto 21 Woning familie Van Hombeek op de Grote Steenweg.

Foto 22 Magazijn Van Hombeek in de Walemstraat in 1952

Foto 23 Momenteel parking en supermarkt Albert Heijn

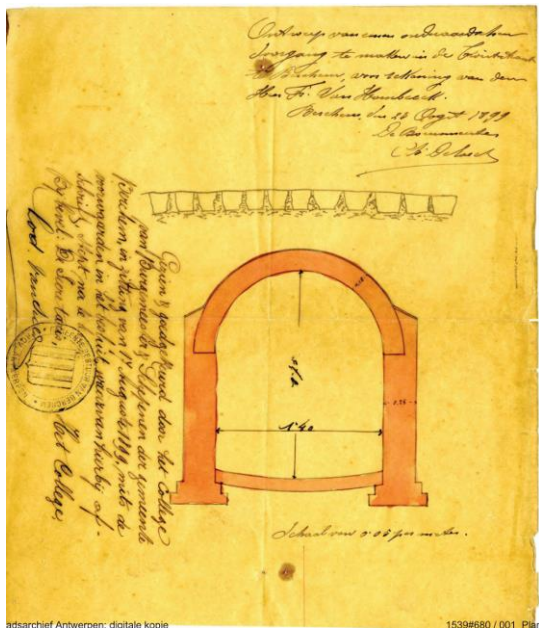

Foto 24 Ontwerptekening onderaardse gang van 1899

Naast het magazijn was het volkscafé “Het Brouwershuis” in de Walemstraat. De familie Nuyts baatte het Brouwershuis uit. Vader Louis werkte in de brouwerij als meestergast. De dochters hielpen in het café. Het werd druk bezocht door aanhangers van de Meetingpartij (later katholieken), Berchem sporters en Kandidaat-kolonialen.

Vóór WOI werden veel prentkaarten verstuurd. Het was rap en goedkoop. De familie Nuyts kreeg vele prentkaarten opgestuurd, waarvan er nog 111 bewaard zijn. Vele prentkaarten zijn van klanten die naar kolonies vertrokken zijn. Zonen Victor en Leopold Nuyts waren beide voetballers. Eén van de vaste bezoekers van het café was notarisklerk Jozef Janssens. Hij wordt één van de medestichters van den “Barechoem” en huwt met dochter Anna Nuyts. Zulke koppeling was ongewoon in de toenmalige stand bewuste maatschappij. Maar de liefde overwon. Vader en zoon Van Hombeeck kregen op het kerkhof van Berchem elk een monumentaal grafmonument. De bevolking van Berchem heeft zelfs bijgedragen in de kosten.

Groot Antwerpen telde ooit drie eerste klas voetbal-ploegen: Berchem, Antwerpen en Beerschot. Neemt u me niet kwalijk dat ik “ooit” schrijf.

Foto 25 Bierflesstop van de brouwerij Van Hombeek met het wapenschild van Berchem

Foto 28 Graftombe vader Fr. Van Hombeek

Foto 26 Personeelsfoto van de brouwerij Van Hombeek met rechts Jozef Van Hombeek. De laatste Van Hombeek burgemeester.

Foto 29 Graftombe junior Fr. Van Hombeek

Foto 27 Binnenkoer van het café Brouwershuis in de Walemstraat. De man met het kruis is notarisklerk Jozef Janssens

Foto 30 detail met portret van Fr. Van Hombeek.

BROUWERIJ HET ANKER

In de Van Vaerenberghstraat 29 sticht Gustave De Preter de brouwerij “Het Anker” in 1884. Hij stamt af van de bekende brouwersfamilie De Preter in Putte bij Mechelen. Vader Th.- Eugène De Preter (1814-1915) was al de derde generatie. Op zijn 100ste verjaardag zetelt hij nog in de Provincieraad. Hij had vijf zonen-brouwers: twee in Putte en de andere in het Antwerpse. Constant stichtte een brouwerij in de Potgieterstraat. Hij had zijn opleiding in Augsburg gehad en voert nieuwe productieperiodes toe en wordt daarmee één van de modernste van het land. De brouwerij bleef nog actief tot 1973. Florent sticht een brouwerij in Deurne. Actief tot 1954. Zijn zoon Karel De Preter wordt burgemeester van Borgerhout en ijvert voor het behoud van het Te Boelaerdomein als park. We mogen hem dankbaar zijn. Anders was het verkaveld. De brouwerij in Berchem van Gustave bleef nog actief tot 1956. Hij was gehuwd met Louise Thérèse Lauwers. Het was een kleine brouwerij waar slechts enkele mensen werkten. Ze hadden ook maar één bierkar. Gustave zat ook in de politiek en werd zelfs schepen. Hij was ook voorzitter van de kerkraad van de St-Hubertuskerk.

Samen met burgemeester-brouwer Van Hombeeck was hij pater van de eerste kerkklokken van de noodkerk van St-Hubertus. Dus soms trokken ze wel aan hetzelfde zeel als het er op aan kwam, want er was sterke concurrentie onder de Berchemse brouwers. Bij de bevrijding op 4 september 1944 werden er tegen de avond in de brouwerij veldkeukens ingericht door de Engelsen. In de brouwerswoning heeft er nog een tijdje een schooltje gehuisvest geweest. De gebouwen van de brouwerij zijn nu allemaal afgebroken en in een nieuwbouw huist nu het woonzorgcentrum Cleo.

Foto 31 Woning Gustave De Preter en brouwerij in de Van Vaerenberghstraat

Foto 32 en 33 Reklame

Foto 34 Bierfles brouwerij Het Anker

Foto 35 Grafzerk G. De Preter-Lauwers op het kerkhof van Berchem

Foto 36 Woningen gebouwd achter de brouwerij door G. De Preter in de Mimosastraat.

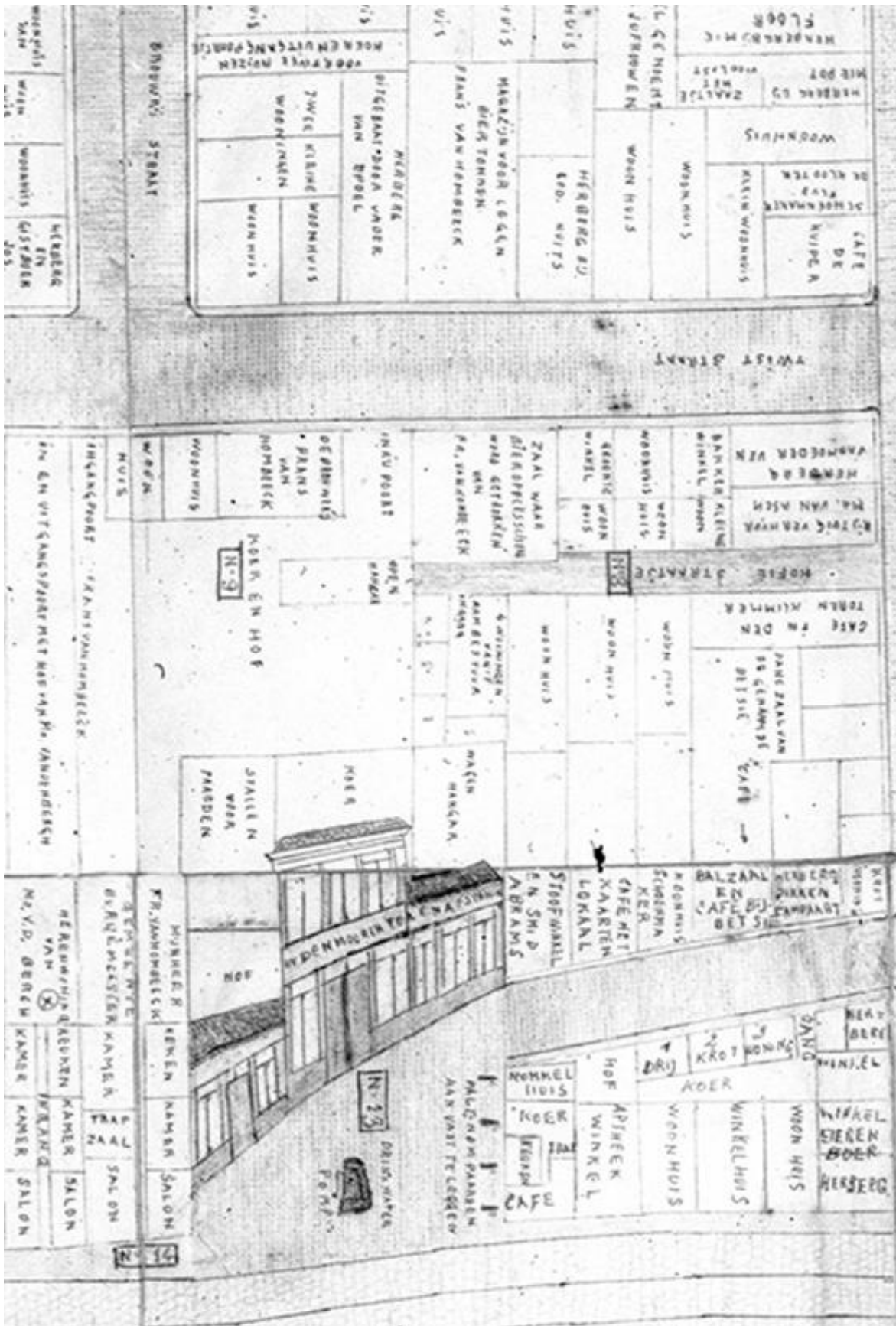

Foto 37 Detail van de getekende kaart van Berchem. Rond einde 19 de eeuw. Fragment brouwerij Van Hombeek en woonhuis Van Hombeek

Geraadpleegde werken: Archief Kring voor Heemkunde Berchem, Tijdschrift Heemtenberg,

Heemtenberg nr 101, Het ' brouwershuis' van de familie Nuyts in de Twiststraat circa 1900 door Gaston Van Bulck. Het Berchem van Weleer door Karel Nicolai, uitgave History (1997), Antwerpen door het oog van de stadsgidsen, deel 3, zuidelijk Antwerpen, Antwerpen Bierstad, acht eeuwen biercultuur, Pandora 2011, Inventaris Onroerend erfgoed, Bouwaanvragen en fotoarchief Felixarchief,

Met dank aan : Paul Gysen , René De Preter, Mia Verbanck, Marcel Windey, Marc Van Acker, Wim Lecluyse en Ph. Huijghebaert.

Aanvullingen of opmerkingen zijn steeds welkom bij alex.elaut@proximus.be

En om te eindigen. In Berchem bestond ook de Meutekensbond

Foto 38

De Kruisbond - Vereniging tot onthouwing van sterken drank - Berchem-Antwerpen. Herinnering aan het tienjarig bestaan, 1894-1904. (Ze werden wel een spottend "de meutekensbond" genoemd).

Activiteitenkalender

Graag een planning van de maand op je kamer?

Hang deze gerust op om mee te zijn.

Of vraag een grote versie bij team wonen en leven.

dag	datum	uur	activiteit
Woensdag	1 september	10u30 15u00	Bewegingsgroep in Café Biart Smul : Worstebrood
Donderdag	2 september	14u30 14u30	Muzieknamiddag 1AB Bakken op GLV
Vrijdag	3 september	10u45 14u00 14u30	Eucharistie in Café Biart Marktbezoek 1AB Pietjesbak in café Biart
Maandag	6 september	14u30	Bewegingsgroep in de Nottebohmzaal
Dinsdag	7 september	14u30 14u30	Terugblik carrière Rob De Nijs 1AB Koffieklets 2A
Woensdag	8 september	10u30 15:00	Bewegingsgroep in Café Biart Smul : Borrelhapjes
Donderdag	9 september	14u30 14u30	Kookactiviteit 1AB Wandeling GLV
Vrijdag	10 september	10u45 14u30	Eucharistie in Café Biart Concert Café Biart : Danubian Express
Maandag	13 september	14u30	Bewegingsgroep in de Nottebohmzaal
Dinsdag	14 september	10u00 14u30	Soep maken 2A Mandalla's 1AB
Woensdag	15 september	10u30 15:00	Bewegingsgroep in Café Biart Smul: Sunrise Mocktail
Donderdag	16 september	14u30	Klassieke muziek 1AB
Vrijdag	17 september	10u45 14u00	Eucharistie in Café Biart Marktbezoek foyer
Maandag	20 september	14u30	Bewegingsgroep in de Nottebohmzaal
Dinsdag	21 september	14u30 14u30	Herfstdeco op 1AB Bloemen uit crêpe papier 1AB

Woensdag	22 september	10u30 15:00	Beweging in café Biart Smul : Soezen
Donderdag	23 september	14u00	Farm on Wheels op bezoek in de tuin
Vrijdag	24 september	10u45 14u00 14u30	Eucharistie in Café Biart Marktbezoek 2B Scrabble in café Biart
Maandag	27 september	14u30	Bewegingsgroep in de Nottebohmzaal
Dinsdag	28 september	14u30 14u30	Kook-activiteit 1AB Muzieknamiddag 2A
Woensdag	29 september	10u30 15u00	Bewegingsgroep in café Biart Smul : Mini loempia's
Donderdag	30 september	14u30 14u30	QUIZ 1AB Uitstap bloemenmarkt GLV

De planning kan nog wijzigen. Raadpleeg daarom ook de weekkalenders die in de leefgroep omhoog hangen.

Voor de bewoners van de Foyer is er een ander activiteitenprogramma. In een vaste structuur zijn weerkerende rustmomenten en activiteiten aanwezig. Vanuit de foyer nemen bewoners ook deel aan activiteiten die elders in het woonzorgcentrum doorgaan.

Op maandag 13 september komt Frank met zijn accordeon.

Hieronder een overzicht van een mogelijke weekplanning.

Dag	Voormiddag	Namiddag
Maandag	Krant	Muziek of beweging
Dinsdag	Kookactiviteit - Soep	Lekkernij
Woensdag	Quiz	Muziek beluisteren of wandeling in de tuin
Donderdag	Krant	Reminiscentie (koffieklets over vroeger)
Vrijdag	Eucharistie	Creatief samenzijn
Zaterdag	Krant	Film
Zondag	Krant	Koffie en gebak

Vanaf 1 september gaan alle kinderen terug naar school..

Na de corona zijn er toch wel wat zaken waar ze terug aan moeten wennen 😊

Na twee maanden vakantie

*Uw artikel in de Nottebohm Actueel?
Dat kan! Stuur het naar animatie@nottebohm.be*